

EXPOZIȚIA PERMANENTĂ „PARTICIPAREA TINERETULUI DÎMBOVIȚEAN LA LUPTELE POPORULUI ROMÂN PENTRU INDEPENDENȚĂ, UNITATE NAȚIONALĂ ȘI DREPTATE SOCIALĂ“

PETRE CRISTEA

Documentele de arhivă, cercetate și valorificate în unele studii¹, atestă participarea efectivă a tineretului din județul Dimbovița la luptele poporului român pentru independență, unitate națională și dreptate socială, activitatea revoluționară, plină de curaj și eroism a uteciștilor dimbovițeni pentru drepturi și libertăți democratice.

Ținînd seama de cele arătate mai sus, considerăm oportună propunerea pentru organizarea expoziției permanente în municipiul Tîrgoviște care să evoce valoroasele tradiții de luptă ale tineretului dimbovițean².

Necesitatea expoziției este susținută de următoarele realități :

— Secretarul general al Partidului Comunist Român, tovarășul Nicolae Ceaușescu, el însuși aflîndu-se „într-o perioadă de puternice înclăstări sociale, în fruntea acțiunilor de luptă ale tineretului dimbovițean“, apreciază faptul că „tineretul, prin dinamismul și receptivitatea sa la idealurile de libertate și dreptate socială, la schimbările înnoitoare, a reprezentat întotdeauna de-a lungul istoriei un însemnat factor al progresului societății. Din veac în veac, el a preluat și dezvoltat virtuțile și tradițiile înaintate ale poporului ; înfruntînd greutăți, dînd nenumărate jertfe, el a jucat un rol de seamă împotriva asupritorilor, pentru dezrobirea socială, pentru cucerirea și apărarea independenței și suveranității naționale“³.

— Încă de la sfîrșitul secolului al XIV-lea, cînd Tîrgoviștea este atestată documentar și devine capitala Țării Românești, tineretul dimbovițean s-a manifestat ca o prezență activă, eroică în momentele hotă-

¹ În : *Momente din istoria mișcării revoluționare și democratice a tineretului dimbovițean*, Tîrgoviște, 1972 ; „Valachica“ — 1969 ; „Studia Valachica“ — 1970 ; „Acta Valachica“ — 1971 ; „Scripta Valachica“ — 1972 ; „Chronica Valachica“ — 1973 ; „Documenta Valachica“ — 1974 ; „Bibliotheca Valachica“ — 1975 ; „Archiva Valachica“ — 1976, (studii și materiale de istorie și istorie a culturii, editate de Muzeul județean Dimbovița) ; *Culegere de documente privind contribuția maselor populare din județul Dimbovița la lupta pentru independența națională a patriei*, Tîrgoviște, 1977 ; *Culegere de documente privind răscoalele țărănești din anul 1907 în Județul Dimbovița*, Tîrgoviște, 1977.

² Propunerea privind organizarea expoziției permanente „Participarea tineretului dimbovițean la luptele poporului român pentru independență, unitate națională și dreptate socială“, a fost elaborată de cercul „Tinerii istorici“ în adunarea generală din 28 octombrie 1977.

³ Nicolae Ceaușescu, *România pe drumul desăvîrșirii construcției socialiste*, volumul I, Editura Politică, 1967, p. 308—309.

rîtoare ale istoriei dăruind mărețului ideal de libertate, unitate și independență oameni de seamă : vestiți voievozi țirgovișteni, ctitori de cultură românească, cărturari revoluționari, eroi ai luptei antifasciste.

— ilustrarea temei propuse nu ar putea fi expresivă, decît în cadrul unei expoziții speciale avînd în vedere conținutul tematic bogat, spațiul expozițional necesar.

Expoziția pe care o propunem ar înfățișa muzeistic :

— participarea tineretului la luptele poporului român pentru independență, libertate și unitate națională, sub conducerea unor vestiți voievozi țirgovișteni care au strălucit prin fapte vitejești încă din anii tinereții lor : Mihail — fiul lui Mircea cel Bătrîn, asociat la domnie la vîrsta de 12—15 ani ; Vlad Țepeș, ajuns voievodul Țării Românești la vîrsta de 20—22 de ani, cînd, organizînd apărarea țării împotriva asupritorilor otomani a chemat la oaste „pînă și pe copiii de la 12 ani în sus“⁴ ; Nicolae Pătrașcu — fiul lui Mihai Viteazul, care a fost prezent în campania din anii 1599—1600 pentru unitate națională, inițiată de tatăl său, iar după aceasta a fost investit cu atribuții importante în conducerea țării, la Iași și Țirgoviște, deși, el era pe atunci „în vîrstă de 12—13 ani“⁵ ; Mihnea al III-lea, care la vîrsta de 24 de ani a fost conducătorul răscoalei antiotomane, pregătită și declanșată la Țirgoviște, în anul 1659⁶ ș.a.

— participarea tineretului dîmbovițean la luptele poporului român pentru dreptate socială : răscoala seimenilor din anii 1653—1657, izbucnită la Țirgoviște ; răscoala din toamna anului 1820, cînd „s-au ridicat țirgoviștenii cu mic, cu mare împotriva abuzurilor stăpînirii“⁷ ; revoluția din anul 1821, în ajunul căreia Iancu Văcărescu (atunci, în vîrstă de 20 de ani), a scris „adevărate manifeste revoluționare, în care se exprimau idealurile maselor“ ; revoluția din anul 1848, la care s-a afirmat, printre mulți alți dîmbovițeni, și Pantazi Ghica, comisar de propagandă la vîrsta de 17 ani ; răscoala din anul 1888 ; marea răscoală a țărănilor din anul 1907, la care au participat activ studenții, tineri învățători din satele dîmbovițene, precum și tînărul scriitor Iancu Vissarion din Costeștii din Vale.

— activitatea deosebită a unor cărturari dîmbovițeni, încă din anii tinereții lor, pentru afirmarea idealului unității românești, pentru promovarea ideilor luptei pentru dreptate socială și progres : Udriște Năsturel care, însuși, arăta : „ajungînd la vîrsta tinereții, am căpătat, deci, în inima mea pentru limba romană sau latină, nouă vădit înrudită, atît de multă și caldă dragoste... încît în minte și în inimă nu mai purtam nici un gînd, ziua și noaptea, decît să învăț această limbă, repetînd fără încetare“⁸ ; Vasile Cîrlova, care la 19 ani evoca cu alese sentimente pa-

⁴ A. D. Xenopol, *Istoria românilor...*, volumul IV, pp. 22—23.

⁵ *Călători străini despre țările române*, volumul IV, Editura științifică, București, 1972, p. 165.

⁶ Șerban Rădulescu-Zoner, *Diplomația europeană și lupta pentru neatîrnare a lui Mihnea III*, în : „Magazin istoric“, anul II, nr. 7—8/1968, p. 81—86.

⁷ Ion Ghica, *Dascăli greci și dascăli români*, în culegerea : „Clasici despre școala de odinioară“, colecția „Biblioteca școlarului“, Editura tineretului, 1966, p. 55.

⁸ Orest Năsturel, al doilea logofăt al Țării Ungrovlahiei, Predoslovie (De imitatione Christi, mănăstirea Dealu, 1647), în : culegerea „Literatura română veche“, volumul II, colecția „Lyceum“, p. 278.

triotice „Ruinurile Tîrgoviștii“ ; Ion Heliade Rădulescu, cunoscut la vîrsta tinereții sale drept o mare personalitate culturală, profesor și autor de manuale, poet și prozator, ctitor al presei muntene ; Grigore Alexandrescu, cel care la vîrsta de 22 de ani a debutat în poezie, dar, așa cum însuși sublinia „încă din cruda-mi vîrstă, de cînd ochii am deschis... am iubit deopotrivă tot ce mi-a părut frumos, tot ce sufletul înalță și e minții de folos“ ; Ion Ghica, care la 19 ani a intrat în legătură cu socialiștii utopici Ch. Fourier și Theodor Diamant, iar la 27 de ani a devenit unul dintre inițiatorii societății secrete „Frăția“ ; Elena Văcărescu, ultimul vlăstar al strălucitei familii de poeți și patrioți români, care la vîrsata de 13 ani culegea folclor din satele dîmbovițene, iar zece ani mai tîrziu a publicat volumul „Rapsodul Dîmboviței“ și a obținut „Premiul Academiei Franceze“ ; Nicolae Grigorescu, care a devenit „una din cele mai mari și mai curate glorii ale patriei și neamului“, a realizat la Agapia, cînd avea numai 20 de ani, „un monument unic în arta picturii“, iar opt ani mai tîrziu a participat la o expoziție organizată la Paris, unde toate lucrările sale au fost vîndute — printre cumpărători fiind chiar Napoleon al III-lea ; Ion Luca Caragiale, cel care a devenit „astrul strălucit al pleiadei în care Eminescu a fost Luceafărul“, a debutat la vîrsta de 20 de ani, cu comedia „O noapte furtunoasă“.

— activitatea desfășurată în județul Dîmbovița de către unele personalități ale culturii românești — la vîrsta adolescenței lor — pentru răspîndirea socialismului științific, demascarea inegalității sociale și a abuzurilor stăpînirii : Alexandru Vlahuță, profesor la Gimnaziul „Ienăchiță Văcărescu“, la vîrsta de 22—24 de ani era autorul unor articole de severă critică socială („Combătînd imoralitatea societății din Tîrgoviște“, „O neiertată necuviință“, ș.a.) ; Alexandru Spiroiu, medic primar al județului Dîmbovița, la vîrsta de 20 de ani s-a înrolat voluntar în războiul de independență și a publicat importante lucrări pe teme sociale („Superioritatea vieții sociale asupra vieții individuale“) ; Ștefan Stîncă, întemeietorul medicinei sociale în țara noastră, medic de plasă la Titu, la vîrsta de 26 de ani era membru al conducerii P.S.D.M.R. ; Raicu Ionescu Rion, care a funcționat ca profesor la Gimnaziul „Ienăchiță Văcărescu“, a ajuns pînă la vîrsta de 23 de ani „socialist cu fapta, cu cuvîntul și cu cugetul“, despre care Engels a putut afirma : „Tînărul făgăduiește mult pentru viitor“⁹.

— activitatea organizatorică și educativă, pentru răspîndirea ideilor socialiste în rîndurile tineretului, formularea de revendicări economice în cadrul unor cercuri și societăți : cercul „Tineretul muncitor“ al muncitorilor petroliști din Moreni, Tîrgoviște (1911—1912), cercul „Tineretul socialist“ (1919—1920), cercul „Prietenii naturii“ (1921—1923), societatea „Apărătorii meseriașilor minori“, creată la Școala profesională din Tîrgoviște (1935), clubul „Juventus“ din satul Cazaci (1921—1928), echipa de fotbal „Avîntul muncitoresc“ din Tîrgoviște, creată de clubul socialist local (1934—1938) ș.a.

— activitatea remarcabilă a tovarășului Nicolae Ceaușescu, în calitate de secretar al Comitetului regional Valea Prahovei al Uniunii Ti-

⁹ Eugen Fruchter, Gabriel Mihăescu, *Locul lui Raicu Ionescu-Rion în istoria mișcării socialiste din Tîrgoviște*, în „Centenar — Raicu Ionescu Rion“, Iași, 1973. p. 114—123.

neretului Comunist, desfășurată la Tîrgoviște, Moreni, Ulmi și în alte localități dimbovițene.

— participarea activă, eroică a tineretului dimbovițean la marile bătălii de clasă ale proletariatului, sub conducerea Partidului Comunist Român, pentru drepturi și libertăți democratice, revendicări economice și politice, împotriva pericolului fascist ; acțiuni revoluționare ale organizațiilor U.T.C., existente încă din anul 1922 la Moreni și Tîrgoviște, în unități militare din Tîrgoviște (1934), sau în sate dimbovițene ca Ulmi, Valea Voievozilor, Stavropoleos (1935) ; jertfa de sînge, eroismul uteciștilor dimbovițeni Petre Vișcu, Vasile Oprescu, Ion Banu, Elena Chiriță.

Organizarea expoziției permanente cu tematica propusă va reprezenta un mijloc important în activitatea organizațiilor U.T.C. pentru educarea revoluționară și patriotică a tineretului, pentru valorificarea glorioaselor tradiții ale înaintașilor prin noi fapte de muncă și eroism. Desigur, aici se vor putea organiza activități solemne pentru înmînarea carnetelor noilor membri ai Uniunii Tineretului Comunist, întîlniri cu activiști, ilegaliști, personalități de seamă, înmînarea distincțiilor și diplomelor tinerilor uteciști fruntași, ore de dirigiență, adunări generale cu temă, ședințe solemne, aniversative și comemorative și alte activități educative.

Expoziția permanentă va putea constitui cadrul organizat pentru continuarea cercetării de către elevi a problematicii ¹⁰ și va polariza activitatea tuturor cercurilor de specialitate ale elevilor din județ.

Expoziția ar putea fi amenajată la Casa științei și tehnicii pentru tineret sau într-un alt local cu spațiu corespunzător.

Organizațiile U.T.C. din localitățile județului Dimbovița, din întreprinderi și licee își vor putea aduce o contribuție importantă la organizarea expoziției, fiind antrenate în acțiunea de depistare și colecționare de documente cu caracter istoric.

¹⁰ Valorificată parțial în „*Valachica — volum pentru elevi*“, Tîrgoviște, 1973, de către membri ai cercului muzeal „Prietenii Curții domnești“ („Tinerii istorici“) și ai cercului de filozofie de la Liceul „Ienăchiță Văcărescu“.